

עיתון סריגוסטי, העולם הזה

דפנה ברק שוחחה עם אפרים סנו "לא הננתי לי" שום דבר מראש!

נימק. מאז הצטנף בתוך עצמו והותיר סביבו מסך עשן, שובל של ליחשושים — מדוע פרש? בגלל מי פרש? לאן מועדות פניו? מה הובטח לו, והיכן? נהרות ריו נשפכו. כל הפירושים היו מבוססים על השערות בלבד. ביום השישי, האחד בינואר, נכנס סנה לתפקידו החדש כחיי האזרחים, ופיוז מעט מהערפל סביבו. בשעה שהאיוור, שעליו היה מופקד, עלה

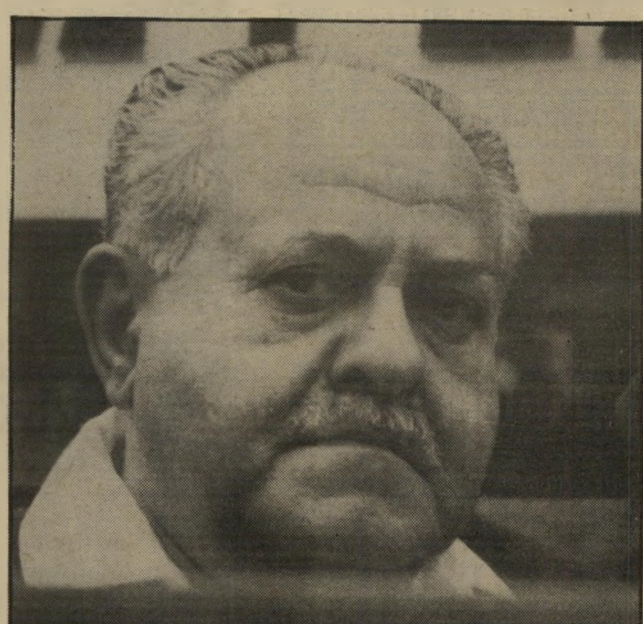
אכיל, הרחק הרחק מהמאורעות בגדה, פחות היה מרוכז העניינים, כתנאים — פחות מאשר היו לי בצבא, "כפי שהת" בטא בחיור. החלטה מעוררת תמיהה? "זה לא חלום ילדות!" הסביר סנה באורח פרטי. אפרים סנה נשמע שליו ביחס לעתיד. המישפחה — אשתו תיקווה ושתי בנותיו — היו שותפות לתוכי ניותי, או בעצם לא-יתוכונותי. כשכתי קרתי בדירתו בהרצליה, כשהיה עדיין בחופשת-שיחרור, לא חשתי בשמץ של דאגה מהבלתי-נודע. הדברים נראו כד- יוק כפי שהציגם אביה-המישפחה.

סנה נראה כשמח לתפקד כמארח, איש-בית: הוא הכין את הקפה, המליץ מכל הלב לשבור את הדיאטה למען העוגיות הביתיות, סיפר שהוא נהנה להתאקלם בשיגרה האזרחית. הגורם היחיד שהלחיצ את לוח-הזמנים שלו באותו הערב היה אסיפת-הורים בכ" תתה של אחת מבנותיו.

מימד הארעיות בולט באופי דיבורו, בהתנהגותו. "אני לא מודאג..." מודאג לקראת מה? אפרים סנה הולך לפוליטיקה. בשנת-בחירות. זוהי הליכה בלתי-מקובלת לגבי גנרלים-בדימוס — לא הצנחה מלמע" לה, אלא הליכה מהססת, בקטן. המיסגרת ברורה — מיפלטת הע" בודה. סנה אינו רואה כל צורך לנמק זאת — עד כדי כך זה ברור. עם כל זאת, ברגע זה אין סנה עדיין חבר במיפלטת-העבודה. הנימוק שלו לכך עקרוני: נכון שלאנשי-צבא מותר להיות חברי-מיפ" לגה, אך מצפוננו פסל זאת. הוא מתכוון להירשם כחבר במיפלטת בימים הקרובים.

ומה יקרה אם יקבל לפתע-פיתאום של — ר"ץ? סנה רואה את עצמו "רק בעבודה!" הוא מפוכח מאוד, ממש צובע בשחור את הצפוי לו. אין הוא סבור שבמיפלטת שמאלית (כמה וכמה פע" מיס תיקן אותי כשאמרתי "שמאלנית", "מפני שהו נשמע שלילי") יתהדרו בגנרלים, קל וחומר בגנרלים שטיפלו בנעשה בשטחים הכבושים. גם בעבודה אין הוא צופה לעצמו חיים קלים. הוא ניתח זאת בהיגיון קרי:

● יושב-ראש קופת-חולים. נעשו גישושים גיטה, כדי שישקול תפקיד זה. השמועה היתה שהתפקיד במילא נתפר עבורו: הרי חיים דורון, היו"ר, הודיע על פרישתו כמעט במקביל להודעת הפרישה של סנה — מישחק אידיאלי של כיסאות מוסיקליים. סנה החליט שלא לשחק. ● ראש עיריית-הרצליה. ביום בהיר אחר קיבל שיחת-טלפון ונשאל: מה דעתך לרוץ לעיריית הרצליה (מקום)

משה סנה (1971) מי שמסתייג ממני בגלל אבי — שיסתייגו!

באש, גלש סנה לתפקיד מנכ"ל האוודה לחינוך תנועתי מסעם מיפלטת-העבודה. מאז שהודיע על פרישתו, פגשתי את סנה כמה פעמים. במשך השיחות, ניסיתי לברר מה עומד מאחורי צעדו, לאן הוא הולך, מי האיש היושב מולי. בתום השיחות נותרו המוזרויות בגד מוזרויות, וסימני-השאלה רק התחזקו. אפרים סנה הוא בעל קומה ממוצ' עת עד קטנה. הדבר הבולט ביותר במר- אהו הוא ראשו הגדול, יחסית למימרי- גופו. תווי-פניו חזקים, ומעידים מייד על הפנמה. הוא טיפוס עצור במיוחד, הבורר את מילותיו בקפידה, והמעדיף ניסוח לוגי על פני ניסוח רגשי, חלילה. "זה יהיה נכון מצידך להנחת", או "זה יהיה נכון מצידך לכתוב", במקום "אני מרגיש", או "חשתי ש..."

כאשר הודיע על פרישתו הסנסצי- יונית, הגיחו הכל שכבר סידר לעצמו ג'וב אורחי, הכולל כיבודים מקובלים כמו רכב, מזכירה, תואר, נסיעות לחו"ל. משסיפר ומצ'מה אחרי ההודעה שחור. לא הכין לעצמו שום ג'וב לעתיד, התקשיתי להאמין. לא הסתרתי זאת, ושאלתי שוב ושוב. סנה התקשה לשכנע אותי שכך הוא, אם כי כיום ברור שאכן הוא כך. בכל אופן, זרמו אליו כמה הצעות מפתות: ● מנכ"ל מישרד-הבריאות. סנה קיים שיחה עם השרה שושנה ארבל- אלמזליגו וסירב, פשוט מחוסר-רעיון, חוסר גירוי.

תיקווה סנה עם הבנות רחל וחווה התפקיד החדש? זה לא חלום ילדות!

הוא התגייס לצבא רק אחרי מות אביו, אם כי אביו ידע על כוונה זו

אילו היו מכתירים בסוף 1987 את "נביא השנה", יתכן שאפרים סנה היה קוטף את התואר. בתחילת ספטמבר ורק סנה, או ראש-

"הבן שלי"

כותרת זו לא נועדה להרגיז את אפרים סנה. בניגוד ל"בנים של" אחרים, הוא גם לא יתרגז. במהלך שיחותי עם סנה, הפעם היחידה שחשף לפניי — ולא במתכוון, חלילה — פרץ רגשות, היתה כשדיבר על מות אביו, במרס 1973. סנה סיפר לי כיצד נפגע כשמועו, לדעתו, באביו ואחר-כך בו, כנצר לאביו. היתה זאת הפעם היחידה, במהלך פגישותינו, שבה לא השתמש במישפטים קצרים, או בניסוחים מהוקצעים, אלא גלש לטור. הוא הדגיש שוב ושוב שרבים חלקו על דיעותיו של אביו הגדול, אך איש לא הסתייג, עם פטירתו, מכושרו האינטלקטואלי וממנהיגותו. עם תירכובת זאת חי סנה עד עצם היום הזה. כבן יחיד למשה סנה הגדול (יש לו אחות מבוגרת ממנו) הוא מודע לכך שהאנלוגיה ביניהם מתבקשת: שניהם הלכו בדרך ממותלת של רפואה-פוליטיקה-ביטחון. אין לסנה בעייה עם מי שמתארים אותו כ"הולך בעיקבות אביו", אבל אוי לו למי שיעז — כמוני — ויתעניין אם הוא חש שהוא חי "בצל אביו". כשהוא מבטא את המושג "בצל", הוא ממש רועד מרוב עלבון. "אבא שלי היה אדם גדול!" — ניכר שזה המישפט שבו היה רוצה למצות את ההקבלה, וכל פירוט הוא למורת-רוחו הגלויה, אם כי הרים, כנראה, ידיים וחדל מלהתנגד. למשל, דבקו דווקא במיפלטת-העבודה: יעקב חזן, המנהיג הגדול של מפ"ם סיפר, לפני כמה שנים, שהוא קיים שיחות עם משה סנה על הצטרפות מק"י (מיפלטתו של סנה) למערך (כשעוד כלל את מפ"ם). היה זה סמוך ממותו של סנה, ולכן החלום לא התגשם. מי שהכירו את סנה-האב אכן מעידים שזה היה חלום הכמוס, בסוף ימיו, להגיע לבסוף למיפלטת-העבודה. האם מתעקש הבן להגשים את החלום? סנה פוטר את השאלה כפסיכולוגיה-בגרוש, ומדגיש: "אין קשר". בנקודה זאת ובנקודות אחרות בעניין זה אין הוא משכנע. יד המיקרה מוליכה אותו בביטחה, וקושרת קצוות. לצבא-הקבע התגייס רק כמה חודשים אחרי שנפטר אביו. ושוב — הוא מתנגד ליצירת הרושם שהבן חיכה למות אביו. "זאת שטות מוחלטת!" גם כאן פעלה יד המיקרה. האב ידע גם ידע על כוונותיו הצבאיות של הבן. הוא גם לא היה מתבייש בכך. בכל-זאת, זה קרה אחרי מותו. סנה אהב להדגיש שאביו פנה מהרפואה לפוליטיקה, ואחר-כך לביטחון (כשכיהן כראש המפקדה הארצית — הפוליטית — של ההגנה). ואילו הוא פנה מהרפואה לעבר הביטחון, ואחר-כך — לפוליטיקה. בכל זאת, לא הולך צעד-צעד בעיקבותיו. לכל מקום אשר יפנה יביא עימו נדוניה מעוסכת ובלתי-שיגרתית של רופא הומאני מצד אחד, קצין קרבי מצד שני, ממונה על ערבים כבושים מצד שלישי, דיעות מתוננות מצד רביעי, ירושה של אבא שמאלני (הוא מתקן: "שמאלני" מצד חמישי. מין יצור-כלאיים, קשה לעיכול. "מי שיסתייג ממני בגלל אבי — שיסתייג", הוא מפטיר בהשלמה. כשעיינתי בתמונות האב — אדם עגול, חייכני, אקסטרורטרטי, דומיננטי, שפיקחותו הפכה לשם-דבר — וחזרתי לחברתו של הבן המופנם, החתום, שכלי-כך קשה לפרוץ למערכת מושגיו, עמדתיו על ההבדל ביניהם, וגם על הדימויו.